

ความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้น

ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

วันที่รับบทความ 22/09/2566

วันที่แก้ไขบทความ 07/11/2566

วันที่ตอบรับบทความ 23/11/2566

ปิยากร หวังมหาพร^{1*} สัณญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง เป็นการวิจัยเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ค่านิยมเรื่องความกตัญญูทเวที ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะโครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นและโครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยวัฒนธรรม คือ ความกตัญญู ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระ 2) การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัว และ 3) การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน องค์ประกอบทั้งสามประการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทย

คำสำคัญ : ความกตัญญู วัฒนธรรม การดูแลผู้สูงอายุ การกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

^{1*} หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
อีเมล : piyakorn.wh@spu.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

Gratitude and Elderly Care in Japan and Thailand : Cultural Influences on Family-centered Elderly Policy Formulation

Received 22/09/2023

Revised 07/11/2023

Accepted 23/11/2023

Piyakorn Whangmahaporn^{1,*} Sanyasorn Swasthaisong²

Abstract

The research on gratitude and elderly care in Japan and Thailand: cultural impacts on the formulation of elderly policies with a family-centered focus was qualitative research primarily involving document analysis by studying materials from documents, textbooks, domestic and international research reports, official websites of government agencies, and relevant laws and regulations of Japan and Thailand. The main objective was to investigate cultural factors, namely the values related to gratitude, which was one of many factors influencing the formulation of elderly policies. This study specifically concentrated on the examination of two programs: the long-term care insurance system in Japan and the long-term care system for families and communities in Thailand. The research findings revealed that cultural factors, notably gratitude, had its three subcomponents, namely 1) emphasizing the importance of independence in elder care, 2) valuing the family's role in elderly care, and 3) providing elderly care at home. All these three subcomponents had significant impacts on the formulation of elderly policies in both Japan and Thailand.

Keywords: Gratitude; Culture; Elderly care; Formulation of elderly policies; Family-centered

^{1,*} Public Administration Program, Graduate College of Management, Sripatum University
e-mail: piyakorn.wh@spu.ac.th

² Public Administration Program, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

บทนำ

การดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากในสังคมไทยและทั่วโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อพบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 เกือบหนึ่งในห้าของประชากรจะมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งส่งสัญญาณถึงการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน แนวโน้มผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้นนี้มีผลกระทบต่อระบบการดูแลสุขภาพ เพราะผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะมีการเจ็บป่วยเรื้อรังและมีความต้องการทางการแพทย์มากขึ้น นอกจากนี้ ความต้องการบริการสวัสดิการสังคม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแลผู้สูงอายุก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นยังก่อให้เกิดความท้าทายทางเศรษฐกิจ เมื่อประชากรวัยทำงานลดลงเมื่อเทียบกับประชากรสูงอายุยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงานด้วย (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2565, น. 3-4)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องผู้สูงอายุนานแล้วก่อนปี พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยจะมีแผนสูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2525-2544) โดยก่อนหน้านั้นนโยบายผู้สูงอายุเน้นการสังคมสงเคราะห์เป็นสำคัญ เช่น การจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราและศูนย์บริการทางสังคม จนกระทั่งประเทศไทยปรับเปลี่ยนการดูแลผู้สูงอายุจากการสังคมสงเคราะห์มาสู่การให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวและชุมชนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็เพิ่มทางเลือกในการดูแลผู้สูงอายุผ่านการดูแลในลักษณะสถาบัน เช่น บ้านพักคนชรา และ Senior Complex เป็นต้น นโยบายของประเทศไทยต่อผู้สูงอายุจะมีลักษณะเช่นไร กล่าวคือ จะเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุโดยจัดตั้งสถานสงเคราะห์หรือให้ความสำคัญกับการดูแลโดยครอบครัวและชุมชนย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยต่างประเทศ สำหรับปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น อิทธิพลแนวคิดขององค์การระหว่างประเทศ ส่วนปัจจัยภายในประเทศ เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จำนวนผู้สูงอายุ ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย

ญี่ปุ่นและไทยเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยญี่ปุ่นได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนับตั้งแต่ยุคต้น ในขณะที่ไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ทั้งสองประเทศต่างมีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันคือ ให้ความสำคัญกับความกตัญญูต่พ่อแม่และความเคารพระหว่างรุ่น ดังจะเห็นได้ทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญกับระบบการดูแลผู้สูงอายุครอบครัวและการสนับสนุนของชุมชนควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการจัดให้มีที่พักอาศัยทางเลือก เช่น บ้านพักคนชรา ศูนย์บริการทางสังคมตลอดจน Senior Complex ที่มีการบริการที่ทันสมัย เช่น บริการทางการแพทย์

สำหรับนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนหรือนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางนี้ได้รับอิทธิพลมาจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น อิทธิพลของแนวคิดเรื่องสูงวัยในที่เดิมของสหประชาชาติที่ส่งออกมาถึงประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และอิทธิพลของวัฒนธรรมเรื่อง “ความกตัญญู” ที่ทั้งญี่ปุ่นและไทยมีเป็นรากฐานส่งผลให้ทั้งญี่ปุ่นและไทยจัดให้มีการดูแลผู้สูงอายุ

โดยเน้นครอบครัวและชุมชนเป็นศูนย์กลางได้ ค่านิยมเรื่องความกตัญญูเป็นหลักการหรือคุณลักษณะทางจริยธรรมที่กำหนดความถูกต้องและความไม่ถูกต้องในพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคลหรือองค์กรเมื่อกล่าวถึงความกตัญญูในสังคมไทยจะหมายถึง การให้ความเคารพต่อพ่อแม่ ครู และผู้ที่มีอายุมากกว่าหรือผู้สูงอายุความกตัญญูต่อผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้มีสังคมที่เต็มไปด้วยความเข้าใจและความเคารพต่อคนที่มีอายุมากขึ้น (Balthip, Suwanphahu, & McSherry, 2022, pp.1-2) มีงานวิจัยที่สนับสนุนความสำคัญของความกตัญญูว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุโดยพบว่าความกตัญญูเป็นการเห็นคุณค่าที่มีต่อผู้อื่น มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและเกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ความกตัญญูในสายตาของทั้งผู้สูงอายุและลูก ๆ ครอบคลุมมากกว่าสุขภาพ เพราะความกตัญญูยังเป็นสื่อกลางในการให้กำลังใจทั้งทางร่างกาย การเงิน และอารมณ์ (Puraya, Piyakong, Wongwiggan, Boonpracom, 2021, pp. 89-95)

ความกตัญญูจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อให้รัฐบาลตัดสินใจในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ บทความนี้จึงเป็นการสำรวจวัฒนธรรมเรื่องความกตัญญูที่มีอิทธิพลต่อนโยบายผู้สูงอายุ การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าใจมากขึ้นว่าสังคมต่าง ๆ จัดการกับความท้าทายที่เกิดจากประชากรสูงอายุได้อย่างไร โดยมีคำถามการวิจัยว่าความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวของญี่ปุ่นและไทยส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุด้านระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นและด้านระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวของญี่ปุ่นและไทยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง เป็นการศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในนโยบายของญี่ปุ่น คือ ระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น และนโยบายของไทย คือ ระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย โดยสำรวจเอกสารระหว่าง พ.ศ. 2546-2566 หรือในระหว่างปี ค.ศ. 2003-2023 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศ

และต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย

2. เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย และญี่ปุ่น เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บจากเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ความจริง (Authenticity) จากการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือหน่วยงานที่เขียนเอกสารว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร รวมถึงข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนั้น สอดคล้องกับข้อมูลในบริบทอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาที่มีการเขียนเอกสารนั้นอย่างไร 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยจะต้องคัดเลือกเอกสารด้วยการพิจารณาว่า เอกสารนั้นจะต้องไม่มีข้อมูลที่ผิดพลาด บิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) เช่น รายงานการวิจัยที่ได้มีการสุ่มตามวิธีวิทยาการวิจัย และใช้สถิติวิเคราะห์ที่ถูกต้อง ย่อมถือว่าข้อมูลหรือผลที่เสนอในงานวิจัยนั้นเป็นตัวแทนข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อได้และ 4) ความหมาย (Meaning) หมายถึง การคัดเลือกเอกสารที่มีความชัดเจนและสามารถที่จะเข้าใจได้ง่าย (Scott, 1990, p.8)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เอกสารใช้การตีความ (Interpretation) สกัดเนื้อหาสาระ (Content Message) สรุปใจความและเรียบเรียง ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษากรณีจากข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ เพื่อนำไปสู่การเขียนรายงาน การอธิบายหรือบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) ในลักษณะของการเล่าเรื่อง (Narrative) เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทย

ญี่ปุ่นเริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี 2513 ก่อนจะเพิ่มระดับขั้นเรื่อย ๆ เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2537 และมุ่งหน้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ในปี พ.ศ. 2550 นั้นหมายความว่า ปี 2566 ญี่ปุ่นจึงเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2550 สัดส่วนผู้สูงอายุของญี่ปุ่นที่มีอายุ 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.7 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.4 ในปี พ.ศ. 2608 ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อต้นปี พ.ศ. 2561 นี้ กลุ่มผู้ที่มีอายุสูงกว่า 75 ปีมีจำนวนเกินกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 65-74 ปีแล้ว หมายความว่าผู้สูงอายุเกินกว่าครึ่งหนึ่งได้กลายเป็นผู้สูงอายุขั้นปลายซึ่งส่วนใหญ่จะมีสุขภาพอ่อนแอลง มีโรคภัยเบียดเบียนมากขึ้นหรืออาจ

ต้องนอนติดเตียง ฯลฯ เนื่องจากผู้สูงอายุญี่ปุ่นมีอายุยืนยาวมากขึ้น จึงคาดว่ากลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลายนี้ จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น เฉลี่ยเดือนละประมาณ 3 หมื่นคน ในปีพ.ศ. 2608 คาดว่าจะมีผู้ที่มีอายุสูงกว่า 65 ปี 1 คนในประชากรทุก 2.6 คน และผู้สูงอายุสูงกว่า 75 ปี 1 คน ในประชากรทุก 3.9 คน (UNFPA, 2023, p.30)

สำหรับไทย ในปี พ.ศ. 2565 ไทยมีประชากรรวม 66.1 ล้านคน ประชากรสูงอายุของไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ 50 ปีก่อน โดยมีผู้สูงอายุไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นเป็น 12.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมดของไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี พ.ศ. 2565 กล่าวคือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป และในอีก 20 ปีข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. 2583 ประชากรไทยจะมีจำนวนลดลงจาก 66.5 ล้านคน เหลือ 65.4 ล้านคน ประชากรเยาว์วัย (0-14 ปี) จะมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 16.9 เหลือร้อยละ 12.8 ประชากร วัยแรงงาน (15-59 ปี) ลดลงจากร้อยละ 65.0 เหลือร้อยละ 55.8 อัตราผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.8 ในปี พ.ศ. 2564 เป็นร้อยละ 31.4 ในปี พ.ศ. 2583 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวจาก 12.0 ล้านคน เป็น 20.5 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565, น.1-2)

สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของญี่ปุ่นและไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาเช่น การขาดแคลนแรงงาน ปัญหาผลิตภาพที่ลดต่ำลง รัฐบาลมีภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น นโยบายหลักที่เน้นไปที่ผู้สูงอายุของญี่ปุ่น เช่น การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การสนับสนุนการทำงานของผู้สูงอายุ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานและร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ตามความสามารถ นโยบายการเงินกู้และการอาศัยอยู่ญี่ปุ่นมีการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินกู้หรือสวัสดิการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการอาศัยอยู่ของผู้สูงอายุ เพื่อช่วยในการรักษาคุณภาพชีวิตการพัฒนาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่อยู่อาศัยเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกสบายสำหรับนโยบายผู้สูงอายุของไทย เช่น โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มาตรการการจ้างงานผู้สูงอายุ มาตรการการสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ มาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โครงการ “ทีมหมอครอบครัว” เพื่อเป็นระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างครอบคลุมและต่อมาได้ดำเนินงานในกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงหรือติดบ้านโดยมีโครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การยกย่องคุณค่าผู้สูงอายุ ศิลปินแห่งชาติ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประกาศแต่งตั้งศิลปินแห่งชาติเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินผู้มีผลงานสร้างสรรค์ พัฒนาศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

2. รากฐานความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวในสังคมญี่ปุ่นและไทย

2.1 ความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวในสังคมญี่ปุ่น

1) ความกตัญญูทเวทีในสังคมญี่ปุ่น

คุณค่าทางวัฒนธรรมของความกตัญญูของญี่ปุ่นมีรากฐานมาจากหลักการของขงจื้อ

ความเคารพต่อผู้อาวุโสและความผูกพันระหว่างรุ่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที ทำให้ครอบครัวทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุหรือญาติที่มีอายุมากกว่า บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมนี้สะท้อนให้เห็นในนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ (Akiyama, 2020, pp.220-228)

ความกตัญญูเป็นคุณลักษณะทางสังคมที่มีความสำคัญในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประชาชนญี่ปุ่น การเรียนรู้และส่งเสริมความกตัญญูได้เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กผ่านการศึกษาและครอบครัว นอกจากนี้ ประสบการณ์ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นได้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความกตัญญูในประเทศนี้ หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ประชาชนญี่ปุ่นต้องเผชิญกับการสละเลือดและความสูญเสียในสงคราม ทำให้พัฒนาความกตัญญูและความเคารพต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สิ่งนี้ส่งผลให้ความกตัญญูมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและสังคมของประชาชนญี่ปุ่น การเรียนรู้และการส่งเสริมความกตัญญูมักเริ่มต้นในครอบครัวและในการศึกษา โดยเด็กญี่ปุ่นได้รับการสอนเรื่องความเคารพต่อผู้ใหญ่ และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างดีในช่วงวัยเรียน การเรียนรู้และการทำงานร่วมกันมีบทบาทสำคัญในการสร้างความกตัญญูในหลายด้านของชีวิต ระบบการศึกษาในญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความกตัญญู โดยการสอนหลักสูตรที่เน้นคุณค่าทางสังคมและการเพิ่มเติมความเคารพต่อครูและบรรดาผู้สอน รวมทั้งการสร้างเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้และเชื่อมั่นในการแสวงหาความรู้การส่งเสริมความกตัญญูในญี่ปุ่นยังเกี่ยวข้องกับความเคารพต่อความรู้สึกถึงสังคมและครอบครัวและระเบียบวินัยในสังคม เช่น การเคารพต่อองค์กร การทำงานร่วมกันในกลุ่ม และการรักษาความเคารพต่อผู้สูงอายุ (Akiyama, 2020, pp. 220-228)

แนวคิดเรื่องความกตัญญูในวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหลักแห่งความเคารพและความกตัญญูที่เน้นการเคารพผู้ใหญ่อาวุโสและผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า การเคารพและความกตัญญูที่แสดงให้เห็นในการจัดการครอบครัว เช่น การให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับการตัดสินใจต่าง ๆ การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นการแสดงถึงความเคารพและความกตัญญูต่อผู้มีประสบการณ์และความรู้ แนวคิดนี้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงในครอบครัว การเคารพและความกตัญญูส่งผลให้เกิดความรู้สึกขอบคุณและความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างรุ่นหลานและรุ่นพ่อแม่ แนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเชื่อมโยงและความรักในครอบครัวในญี่ปุ่น (Tanaka, 2011, pp.6-7; Yumoto, 2008, pp. 585-603) ความกตัญญูนี้ยังมีผลทำให้มีการแสดงความเคารพและการเอาใจใส่ต่อกันในครอบครัวซึ่งส่งผลให้ครอบครัวญี่ปุ่นมีลักษณะที่เน้นความร่วมมือและความเสมอภาคระหว่างสมาชิกทุกคน อย่างไรก็ตาม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นในวัฒนธรรมญี่ปุ่นไม่ได้มาจากความเคารพและความกตัญญูเพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับความสนับสนุนจากภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้ใหญ่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้าง

ความเชื่อมโยงในชุมชน

2) การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของญี่ปุ่น

ชุมชนก็มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุเช่นกัน ระบบสนับสนุนตามชุมชนรวมถึงเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นทำงานควบคู่กับการดูแลครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเครือข่ายและผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือเรื่องการเดินทาง และการให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุซึ่งจะช่วยเสริมการดูแลครอบครัว ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ระบบสนับสนุนตามชุมชนและเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นของญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุ ได้แก่ (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2023, pp. 1-23)

1) ระบบสนับสนุนตามชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในญี่ปุ่น เช่น การจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมสังคมและการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ รวมถึงการได้รับคำปรึกษาและการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกาย และนอกจากนี้ภาครัฐยังมีโครงการเพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุในการอยู่อาศัยในบ้านเดี่ยวหรือในชุมชนเพื่อให้มีความอิสระในการดำรงชีวิต องค์กรที่ทำหน้าที่บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชนจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อเสริมสร้างผู้สูงอายุรู้สึกว่าจะยังมีค่าและสามารถมีส่วนร่วมในชุมชนได้ 2) สำหรับเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นในญี่ปุ่นเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนผู้สูงอายุในชุมชน อาสาสมัครทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การทำความสะอาดบ้าน การช่วยเหลือในการซื้อของ การช่วยเหลือในการเดินทางไปรับยา และการให้คำแนะนำเรื่องดูแลสุขภาพ ดังนั้นระบบสนับสนุนตามชุมชนและเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นของญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน และช่วยเสริมสร้างความสุขและความเข้มแข็งให้กับผู้สูงอายุ

2.2 ความกตัญญูกตเวทีและการดูแลครอบครัวในสังคมไทย

สำหรับไทย คำว่า “กตัญญู” หมายถึง ซึ่งรู้อุปการะที่ท่านทำให้ ซึ่งรู้คุณท่าน กตัญญู เป็นความรู้หรือตระหนักในคุณความดีที่คนอื่น (หรือสิ่งอื่น) มีต่อตน เป็นความรู้สึกภายในจิตใจ กตเวที คือ การประกาศให้คนอื่นรู้ว่าคนอื่นสิ่งอื่นมีบุญคุณต่อตน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น.6) ความกตัญญูมาจากคำว่า “Gratus” แปลว่า ที่ชื่นชอบขอบคุณ เป็นความรู้สึกหรือการตอบสนองในเชิงบวก โดยผู้รับจะสนองตอบต่อความเมตตาของขวัญความช่วยเหลือหรือความเอื้ออาทรอื่น ๆ ไปยังผู้ให้ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2566, น.1)

1) ความกตัญญูกตเวทีในสังคมไทย

ความกตัญญูเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีรากฐานลึกซึ้งในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประชาชนไทย ความกตัญญูเป็นคุณลักษณะทางสังคมที่ถูกส่งเสริมและรับรู้ตั้งแต่เด็กเล็กผ่านการศึกษาและครอบครัวการเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของทางศาสนาที่สอนให้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ความกตัญญูในวัยเด็กเกิดขึ้นผ่านการศึกษาจากพระพุทธศาสนาระบบการศึกษาในประเทศไทยมุ่งเน้น

การสร้างความปลอดภัยต่อครูและอาจารย์และส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้การเคารพต่อผู้สูงอายุและความรับผิดชอบต่อสังคมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตไทยส่งผลให้ความมกัตถุญมีบทบาทสำคัญในการครอบครัวยุคใหม่และสังคมประสบการณ์ประวัติศาสตร์ของประชาชนไทย เช่น การสละเลือดในการปกครองของราชอาณาจักรไทยและการป้องกันประเทศจากการยึดครองในประวัติศาสตร์ มีผลส่งผลให้ความมกัตถุญเป็นคุณค่าที่น่านับถืออย่างสูงและส่งผลต่อความเคารพในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ความมกัตถุญในวัฒนธรรมไทยมุ่งเน้นการเคารพบิดามารดาและผู้สูงอายุ เด็ก ๆ ถูกสอนให้เคารพพ่อแม่และผู้สูงอายุ ความมกัตถุญมักเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกในครอบครัวดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุในครอบครัว ลูกหลานมักจะรับผิดชอบในการดูแลพ่อแม่หรือคนพี่น้องที่มีอายุมากขึ้นความมกัตถุญช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเห็นคุณค่าและสิ่งสำคัญของครอบครัว การมีความรู้สึกเชื่อมโยงและความผูกพันแข็งแรงในครอบครัวมักเกิดขึ้นเมื่อมีความมกัตถุญและเคารพต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการทำงานการใช้ชีวิตก็จะแบ่งปันถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้ระหว่างรุ่นในสังคมไทย

2) การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของไทย

การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของไทยเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน เช่น บทบาทของครอบครัวครอบครัวเป็นผู้ดูแลสำคัญที่สุดสำหรับผู้สูงอายุในไทยส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุอาจเลือกอยู่ร่วมกับครอบครัวที่สนับสนุนและดูแล ความเอาใจใส่จากเพื่อนบ้านและชุมชน ชุมชนในไทยมักมีสัมพันธ์ที่แข็งแรงระหว่างเพื่อนบ้านบางครั้งเพื่อนบ้านและชุมชน อาจช่วยเหลือผู้สูงอายุในการซื้อของใช้ในชีวิตประจำวันหรือในกรณีฉุกเฉิน วัดและทางศาสนาเป็นสถานที่สำคัญในชุมชนไทยและมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผู้สูงอายุที่วัดมีกิจกรรมทางศาสนาสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกเชื่อมต่อและได้รับความสนใจจากชุมชนและการสนับสนุนจากภาครัฐรัฐบาลไทยมีนโยบายและโครงการเพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดกิจกรรมทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการและบริการดูแลสุขภาพที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

สรุปได้ว่าความมกัตถุญทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทยให้ความสำคัญกับครอบครัวและชุมชนหรือแนวคิดครอบครัวเป็นศูนย์กลางนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของทั้งสองประเทศ

3. ความมกัตถุญทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุ: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อโครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น

3.1 โครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น

ระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นเป็นส่วนสำคัญของการสนับสนุนผู้สูงอายุและครอบครัวที่ต้องการการดูแลระยะยาว เน้นการให้บริการดูแลแก่ผู้สูงอายุที่มีความต้องการในการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน และการสนับสนุนในเรื่องของสุขภาพที่ดีและคุณภาพชีวิต

ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นเริ่มต้นจากการประกันสังคมที่เริ่มใช้ใน ปี พ.ศ. 2527 และมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ญี่ปุ่นได้มีการรวบรวมเงิน เพื่อการดูแลระยะยาวผ่านเงินประกันสังคม ซึ่งเป็นเงินที่หักจากเงินเดือนของคนทำงานและนายจ้าง ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ “บันทึกค่าเบี้ยประกันการดูแล ระยะยาว” (Long-term Care Insurance Premiums) และ “การได้รับบริการดูแลระยะยาว” (Long-term Care Services) ผู้สูงอายุที่มีความต้องการในการดูแลระยะยาวสามารถยื่นคำขอรับบริการได้ โดยค่าเบี้ยประกันจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับรายได้และอายุของผู้เป็นประกัน ผู้สูงอายุที่ได้รับการยืนยันว่า มีความต้องการดูแลระยะยาวจะได้รับการบริการดูแลตามระดับความต้องการ (WHO, 2022,p.1)

ระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นเป็นระบบที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เนื่องจากมีระดับคุณภาพสูงและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดหลายทศวรรษ ระบบนี้มุ่งเน้นให้บริการดูแลสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว โดยเน้นการคุ้มครองเฉพาะ ในกรณีที่ผู้สูงอายุมีปัญหาในการดำรงชีวิตและความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ระบบประกันการดูแล ระยะยาวของญี่ปุ่น ได้แก่ (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2023, pp.1-23)

1) Long-term Care Insurance (LTCI) ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น เรียกว่า “Long-Term Care Insurance” (LTCI) คือระบบประกันสุขภาพที่เป็นที่ยอมรับที่สุดในการดูแล ผู้สูงอายุและผู้ที่มีความจำเป็นในการดูแลในชีวิตประจำวัน เป็นระบบที่ต้องเป็นสมาชิกและจ่ายเงิน ประกันการดูแลเป็นเวลาหลายปีก่อนที่จะสามารถเข้ารับการดูแลได้ ระบบนี้เกิดขึ้นในปี 1997 และได้รับการปรับปรุงในหลาย ๆ รอบตลอดเวลาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการบริการ

2) การประเมินความจำเป็นระบบ LTCI มีกระบวนการประเมินความจำเป็นทาง การแพทย์เพื่อกำหนดระดับของการดูแลที่จำเป็นสำหรับผู้สมัคร กระบวนการนี้จะระบุระดับของ ความขาดแคลนในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การอาบน้ำ การล้างตัว การทานอาหาร และการ เคลื่อนย้าย การประเมินความจำเป็นนี้จะช่วยกำหนดค่าใช้จ่ายในการดูแล

3) บริการการดูแลระบบ LTCI มีการให้บริการการดูแลที่หลากหลาย เช่น การดูแล ที่บ้าน การรับดูแลในสถานพยาบาลเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ และศูนย์การดูแลระยะยาว ระบบนี้มุ่งเน้น การให้บริการในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการ

4) ระบบการแจ้งเตือนและการติดตามระบบ LTCI มีระบบการแจ้งเตือนและการติดตาม สำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้ารับการดูแลที่เหมาะสมตามความจำเป็น

5) ระบบการควบคุมคุณภาพระบบ LTCI มีการควบคุมคุณภาพของการบริการและ การตรวจสอบให้แน่ใจว่าบริการถูกต้องและมีคุณภาพสูง

6) การพัฒนานวัตกรรมระบบ LTCI มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรับบริการการดูแลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบ LTCI ในญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างของระบบการดูแลระยะยาวที่มีการวางแผนและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและความสุขในระยะยาว โดยไม่ต้องพึ่งพาสามีหรือญาติในการดูแล นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างความเคารพต่อผู้สูงอายุ และความรับผิดชอบของสังคมต่อกลุ่มผู้สูงอายุได้อีกด้วย

3.2 อิทธิพลวัฒนธรรมด้านความกตัญญูต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น

ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องความกตัญญู เนื่องจากแนวคิดความกตัญญูต่อผู้สูงอายุ เป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตและรูปแบบการดูแลระยะยาวในชุมชนและสังคมของญี่ปุ่น ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นถูกออกแบบขึ้นเพื่อส่งเสริมความเคารพและความดูแลต่อผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงวัยที่ต้องการดูแลเพิ่มขึ้น ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการให้บริการดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุ โดยเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัวและชุมชนให้เกิดความรู้สึกว่าผู้สูงอายุมีความสำคัญและยังมีภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม ระบบนี้ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถรับการดูแลระยะยาวในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นยังเน้นการบริการดูแลในบ้านและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความกตัญญูที่เสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างครอบครัวและชุมชน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันให้กับผู้สูงอายุว่ายังเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและชุมชนอยู่

ความกตัญญูส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเคารพต่อผู้สูงอายุ ความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมญี่ปุ่น ผู้สูงอายุได้รับความเคารพและความรักจากครอบครัวและชุมชน ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นรับฟังและสนับสนุนความเคารพต่อผู้สูงอายุในวิถีชีวิตประจำวัน ระบบประกันสุขภาพของญี่ปุ่นมีโครงสร้างที่เน้นการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงการรักษาและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีการฟื้นฟูหลังจากโรคหรือบาดเจ็บ ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการให้บริการการฟื้นฟูหลังจากโรคหรือบาดเจ็บให้กับผู้สูงอายุ โดยเน้นการรักษาและการฟื้นฟู เช่น โครงการการดูแลผู้สูงอายุ Home-based Care โครงการนี้เน้นการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน รวมถึงการให้บริการด้านการพยาบาลและการดูแลสุขภาพในบ้านครอบครัวของผู้สูงอายุ

2. การสนับสนุนความเป็นอิสระ ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้เป็นอิสระในชีวิตประจำวัน รวมถึงการสนับสนุนความเป็นอิสระที่จะอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น โครงการ Japan's Kaigo Counter Roof Program โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น โครงการนี้เป็นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โครงการ Support for Independent Living Program โครงการนี้เป็นการสนับสนุนการอยู่อิสระของผู้สูงอายุในบ้านของตนเอง โครงการนี้มุ่งเน้นการสนับสนุนในการปรับปรุง

บ้านและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการให้บริการการดูแลสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมในการอยู่อิสระโครงการ Elderly-friendly Community โครงการนี้เน้นการสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญในการออกแบบสิ่งก่อสร้างและพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ เช่น การสร้างบันไดสำหรับผู้สูงอายุ การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

3. ความรับผิดชอบของครอบครัวระบบนี้สนับสนุนครอบครัวให้รับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุผู้สูงอายุมักอยู่ร่วมกับครอบครัวและครอบครัวมุ่งเน้นการดูแลผู้สูงอายุในบ้านของตนเอง โครงการให้ครอบครัวดูแลผู้สูงอายุที่ชื่อโครงการ Kokoro no Furusato Kaigo ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน โดยให้ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุได้รับการฝึกอบรมและดูแลผู้สูงอายุให้เหมาะสม โครงการนี้มีเป้าหมายที่จะสร้างสังคมที่รับผิดชอบต่อในการดูแลผู้สูงอายุและเสริมสร้างความรักและความเข้าใจในครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุ

4. ความกตัญญูแก่เวทีและการดูแลผู้สูงอายุ : อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อโครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

4.1 โครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

การดูแลระยะยาว (Long-term Care: LTC) เป็นการจัดการเพื่อทดแทนความต้องการพื้นฐานของบุคคลที่สูญเสียหรือเสื่อมความสามารถในทุก ๆ ด้าน ไม่สามารถจัดการด้วยตัวเองได้ โดยอาจจะเป็นการดูแลในสถาบัน หน่วยงานที่ให้บริการและการดูแลในชุมชน การดูแลระยะยาวมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง บำบัด ฟื้นฟูและสนับสนุนบุคคลทุกกลุ่มที่เจ็บป่วยไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ (การดูแลระยะยาวถือว่าเป็นส่วนสำคัญของระบบสุขภาพและบริการสังคม นอกจากนี้ การดูแลระยะยาวยังเป็นการให้บริการที่ครอบคลุมการบริการทางการแพทย์และสังคมเพื่อช่วยให้ผู้ที่มีภาวะทุพพลภาพหรือมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องการการดูแล การบริการทั้งในระยะสั้น หรือในระยะยาว และอาจเป็นการให้บริการที่บ้าน ในชุมชน หรือสถาบัน เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการ โรงพยาบาล (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2563, น. 9-10)

ปัจจุบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น แม้ว่าจะยังไม่ครอบคลุมก็ตาม อาจจำแนกรูปแบบการดูแลระยะยาวได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. การดูแลโดยเอกชน เช่น โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุหรือมูลนิธิที่ให้บริการที่พัก สถานบริการสุขภาพ บริการค้างคืน อาหารและดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ทั่วไป สถานที่ดูแลแบบเข้าไปเย็นกลับ ศูนย์บริการส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2. การดูแลโดยรัฐบาล ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โรงพยาบาลของรัฐ สถานสงเคราะห์คนชรา อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน

สำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเพื่อที่ผู้สูงอายุไม่ต้องไปอยู่บ้านพักคนชราแต่เป็นการจัดการบริการที่บ้าน เช่น บริการแม่บ้าน บริการอาหาร บริการดูแลสุขภาพกลางวัน เพื่อนเยี่ยมบ้าน

บริการรถรับส่งไปสถานพยาบาล สำหรับไทยระบบการดูแลระยะยาวโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เป็นหน้าที่ของครอบครัวในการดูแลทางร่างกาย จิตใจและการสนับสนุนด้านการเงิน ควบคู่ไปกับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านโดยกระทรวงสาธารณสุขภายใต้โครงการการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น การเยี่ยมบ้าน การจัดโปรแกรมการดูแลสุขภาพ การตรวจสุขภาพ การแนะนำในการจัดสภาพแวดล้อมและบ้านให้เหมาะสม ในขณะที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ส่งเสริมให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังรับผิดชอบการจ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ

4.2 อิทธิพลวัฒนธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่อระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

ความกตัญญูส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของไทยในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเคารพต่อผู้สูงอายุ ความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย ผู้สูงอายุได้รับความเคารพและความรักจากครอบครัวและชุมชน ในระดับพื้นที่ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีโครงการเสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงวัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาลชุมชน/ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

2. การสนับสนุนความเป็นอิสระระบบประกันการดูแลระยะยาวของไทยมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น การออกระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562 เป็นต้น

3. ความรับผิดชอบของครอบครัวครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุและความกตัญญูต่อพ่อแม่เป็นการส่งเสริมให้เกิดการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุในครอบครัวไทย เช่น ไทยมีนโยบายลดหย่อนภาษีเงินได้ บุคคลที่ได้รับผู้เลี้ยงดูบิดามารดาได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงิน ให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำไปเสร็จปลดหย่อนภาษีได้ ด้านการดูแลผู้สูงอายุหรือการที่ไทยมีระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยการคุ้มครองผู้สูงอายุแบบครอบครัวอุปถัมภ์ พ.ศ. 2566 เปิดโอกาสให้บุคคลหรือครอบครัวที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้เป็นครอบครัวอุปถัมภ์ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและไม่มีผู้ดูแลหรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้อนุมัติให้ความช่วยเหลือคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุแก่ครอบครัวอุปถัมภ์ครอบครัวละ 2,000 บาท ต่อผู้สูงอายุหนึ่งคนต่อเดือนเว้นแต่มีเหตุจำเป็นและเหมาะสมอาจพิจารณาให้เงินช่วยเหลือได้ไม่เกินครอบครัวละ 3,000 บาทต่อผู้สูงอายุหนึ่งคนต่อเดือน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความกตัญญูทวดเวที่และการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย : อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้เป็นอิสระในชีวิตประจำวันรวมถึงการสนับสนุนความเป็นอิสระที่จะอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Japan's Kaigo Counter Roof Program โครงการ Support for Independent Living Program โครงการ Elderly-friendly Community เช่นเดียวกับไทยที่ออกระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562 ทั้งสองประเทศพยายามจัดให้มีโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ที่บ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุมีอิสระในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรินทร์ยา พูนเกิด และณภักษ์ สัจจนกุล (2563, น. 18) เรื่องที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย : แนวคิด พัฒนาการและมุมมองเชิงนโยบาย ที่ว่า แนวคิดการสูงวัยในที่เดิม จึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความท้าทายของจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ที่บริการสุขภาพ กลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อประชากรกลุ่มวัยนี้ การสูงวัยในที่เดิมจึงมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพิงการดูแลหรือบริการจากสถานบริบาล รวมถึงการลดปัญหาอันเกิดจากการย้ายที่อยู่ไปมาและความกลัวที่จะต้องย้ายที่อยู่ในหมู่ผู้สูงอายุ แนวคิดนี้จึงนำไปสู่การสร้างทางเลือกของรูปแบบที่พักอาศัยที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความรู้สึกสะดวกสบาย มีบริการสุขภาพ และสามารถอยู่ในชุมชนเดิมของตนได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

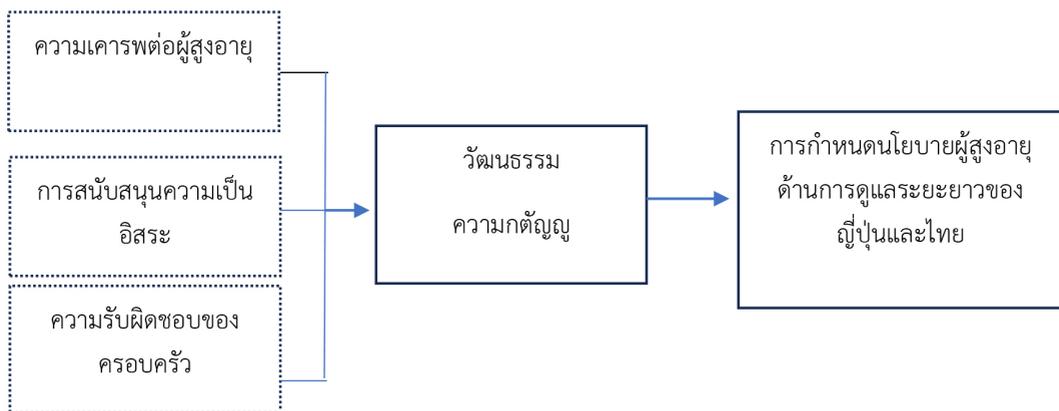
2. การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัว ญี่ปุ่นและไทยต่างให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Kokoro no Furusato Kaigo ในขณะที่ไทยมีระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยการคุ้มครองผู้สูงอายุแบบครอบครัวอุปถัมภ์ พ.ศ. 2566 และการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลที่รับผู้เลี้ยงดูบิดามารดาเพราะญี่ปุ่นและไทยต่างได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดความกตัญญูที่มีรากฐานในวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของดำรงศักดิ์ จันโททัย (2563, น. 159-182) เรื่อง บทเรียนการจัดการสังคมผู้สูงอายุจากญี่ปุ่นที่พบว่ารัฐบาลญี่ปุ่นได้ตระหนักว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันที่มีคนหลายรุ่นสะท้อนถึงประโยชน์หรือคุณค่าที่ดี การมีโอกาสได้อยู่กับผู้สูงวัยทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรุ่นได้

3. การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ญี่ปุ่นและไทยให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Home-based Care ส่วนไทยมีโครงการทีมหมอครอบครัวซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบายที่บ้าน ในบรรยากาศที่คุ้นจักจึงมีผลในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดความพึงพอใจช่วยให้ผู้สูงอายูรักษาความอิสระในการตัดสินใจช่วยสร้างความรักและความสัมพันธ์ที่แข็งแรงในครอบครัว การรักษาผู้สูงอายุในครอบครัวยังสามารถลดภาระต่อระบบการดูแลสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิพัฒนธรรมกิจ, สิทธิโชค ปาณะศรี, พระครูโฆสิตวัฒน์นุกุล, พระครูวิจิตรรัตนวัตร (2566, น. 181-189) เรื่องการประยุกต์ใช้หลักความกตัญญู กตเวทีกในประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนสุโขทัยปัตตานี อำเภอกัวลาลุมตา รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

โดยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักความกตัญญูทศวิถีที่ส่งผลทางบวกต่อการจัดโครงการและกิจกรรมในกรณีนี้การนำแนวคิดความกตัญญูมาใช้ในการจัดกิจกรรมก่อให้เกิดความสามัคคีของชุมชนและส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อค้นพบเรื่องปัจจัยวัฒนธรรมเรื่องความกตัญญูสนับสนุนแนวคิดการกำหนดนโยบายสาธารณะที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่น ปัจจัยการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม งานวิจัยเรื่องนี้พบว่าปัจจัยวัฒนธรรมด้านความกตัญญูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุด้านระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของญี่ปุ่นและไทย โดยพบว่าองค์ประกอบสามประการของความกตัญญูที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ความเคารพต่อผู้สูงอายุ ความเป็นอิสระ และการสนับสนุนความเป็นอิสระของครอบครัว

ภาพที่ 1: องค์ความรู้ปัจจัยวัฒนธรรมด้านความกตัญญูส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะโดยแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลวิจัยที่พบว่าความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทยโดยเฉพาะไทย รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้มากขึ้นและคัดเลือกผู้สูงอายุตามความสามารถเพื่อนำประสบการณ์ของผู้สูงอายุถ่ายทอดไปยังเยาวชนและคนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทครอบครัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมความกตัญญู รัฐบาลไทยควรนำประสบการณ์จากญี่ปุ่น เช่น โครงการการสนับสนุนครอบครัวสำหรับผู้สูงอายุ (Family Support Project for the Elderly) ซึ่งมีเป้าหมายในการสนับสนุนครอบครัวในการดูแล ผู้สูงอายุและส่งเสริมความเข้าใจในภาระงานดูแลผู้สูงอายุ โครงการนี้มุ่งเน้นการให้ความรู้และทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวโดยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมและการประชุมสังสรรค์สำหรับสมาชิก ในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุมาปรับใช้

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการสนับสนุนความเป็นอิสระในระบบประกัน การดูแลระยะยาวโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อช่วยให้ครอบครัวสามารถดูแลผู้สูงอายุได้ดีขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันและอุปกรณ์เชื่อมต่ออื่น ๆ เพื่อติดตามสุขภาพและความปลอดภัยของผู้สูงอายุ รัฐบาลไทยควรนำประสบการณ์ดังกล่าวมาจัดทำโครงการที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สสำรวจผลกระทบของนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในประเทศทั้งสองต่อผู้สูงอายุและครอบครัว เช่น ประสิทธิภาพของนโยบายในการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาประสิทธิภาพของโครงการและนโยบายที่เน้นวัฒนธรรมความกตัญญูรวมถึง การจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายแบบนี้ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. ศึกษาความคิดเห็นและการปรับใช้วัฒนธรรมความกตัญญูจากมุมมองของผู้สูงอายุ เพื่อทราบ ความต้องการและความคิดเห็นของผู้สูงอายุซึ่งสามารถนำมาปรับนโยบายและโครงการให้เหมาะสม กับความต้องการของผู้สูงอายุ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกระบวนการนโยบายสาธารณะในขั้นตอนแรกคือ การกำหนด นโยบายสาธารณะ (Policy Formulation) โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมกล่าวคือความกตัญญูที่ส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาว ของญี่ปุ่นและไทยเท่านั้น และตระหนักดีว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่น และไทยเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น การส่งออกแนวคิดขององค์การระหว่างประเทศ จำนวนผู้สูงอายุ รวมทั้งงานวิจัยเรื่องนี้ได้มุ่งศึกษานโยบายผู้สูงอายุในขั้นการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). **สถิติผู้สูงอายุ**. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/1962>.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (2565). **สูงวัยในศตวรรษที่ 21 : การเฉลิมฉลองและความท้าทาย**. กรุงเทพมหานคร : กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **ส่อง “ความกตัญญู” ในแง่มุม “จิตวิทยา” ที่อาจไม่ใช่การให้เงินพ่อแม่เสมอไป**. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/995058>
- ดำรงศักดิ์ จันโททัย. (2563). บทเรียนการจัดการสังคมผู้สูงอายุจากประเทศญี่ปุ่น. **วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์**. 4 (1), น.159-182.
- พระครูพิพัฒนธรรมกิจ, สิทธิโชค ปาณะศรี, พระครูโฆสิตวัตนานุกูล, พระครูวิจิตรรัตนวัตร. (2566). การประยุกต์ใช้หลักความกตัญญูทศวิถีในประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนสุโขทัย อำเภอแก้วลามาตา รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย. **วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์**. 8 (1), น.181-189.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2566, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). **คู่มือระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ**. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.nhso.go.th/storage/downloads/main/37/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD_LTC_.pdf
- สิรินธรยา พูนเกิด และณปภัช สัจจนวกุล. (2563). **ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย: แนวคิด พัฒนาการและมุมมองเชิงนโยบาย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- Akiyama, H. (2020). Aging Policy and Filial Piety in Japan. **Journal of Aging and Social Policy**. 32(4), pp.220-228.
- Balthip, K., Suwanphahu, B., & McSherry, W. (2022). Achieving Fulfilment in Life: Cultivating the Mindset of Gratitude among Thai Adolescents. **Sage Open**. 12(1), pp.1-12.
- Ministry of Health, Labour and Welfare. (2023). **Long-term care insurance system of Japan**. Retrieved July 23, 2023, from https://www.mhlw.go.jp/english/policy/care-welfare/care-welfare-elderly/dl/ltcisj_e.pdf
- Puraya, A., Piyakong, D., Wongwiggan, S., & Boonpracom, R. (2021). Exploring the elderly care system: A view from community in Thailand. **Journal Ners**. 16 (1), pp.89-95.

- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. UK: Polity Press.
- Tanaka, K. (2011). Culture of Respect: Sustaining Self, Dignity, and the Respect of Others. *The Japan Foundation Newsletter*. 39, pp.6-7.
- UNFPA. (2023). **World Population Dashboard**. Retrieved July 3, 2023, from <https://www.unfpa.org/data/world-population/JP>
- WHO. (2022). **Long-term care**. Retrieved July 2, 2023, from <https://www.who.int/europe/news-room/questions-and-answers/item/long-term-care>
- Yumoto, Y. (2008). Intergenerational Relations in Japanese Families: An Exploratory Study of a Grandparent–Grandchild Relationship. *Ageing & Society*. 28(4), pp.585-603.